

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Hlinsko

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Hlinsko leží v Pardubickém kraji jižně od pardubické metropole a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 22 obcí;
- v dotčeném území žije celkem 21.265 obyvatel (což je 5. nejnižší počet v kraji), z toho 9.972 v jádrovém městě;
- rozlohou necelých 247 km² se řadí mezi 5 nejmenších obvodů.

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Pardubickém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Hlinsko	22	21265	9972	247
Chrudim	86	82941	23182	746
Česká Třebová	5	18487	15892	80
Holice	14	17307	6489	214
Králíky	5	8910	4444	159
Lanškroun	22	23101	10124	275
Litomyšl	35	26841	10178	337
Moravská Třebová	33	26697	10491	417
Pardubice	56	126223	89467	409
Polička	20	19671	8903	273
Přelouč	42	24707	9057	257
Svitavy	28	31762	17027	352
Ústí nad Orlicí	16	26642	14472	191
Vysoké Mýto	40	32602	12429	282
Žamberk	27	29284	6057	282
Průměr za kraj	30	34429	----	301

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Pardubického kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obcí SO, počtem obyvatel SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 20.500 až 22.000 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Kuřim, Tanvald, Kravaře, Dobříš, Holešov, Bílina);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 22 obcí (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Veselí nad Moravou, Kostelec nad Orlicí, Semily, Lanškroun, Mnichovo Hradiště, Sedlčany);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 9.500 až 10.500 (celkem 10 srovnatelných SO ORP: Ivančice, Nové Město nad Metují, Frýdlant nad Ostravicí, Litovel, Lanškroun, Litomyšl, Moravská Třebová, Čáslav, Chotěboř, Nové Město na Moravě).

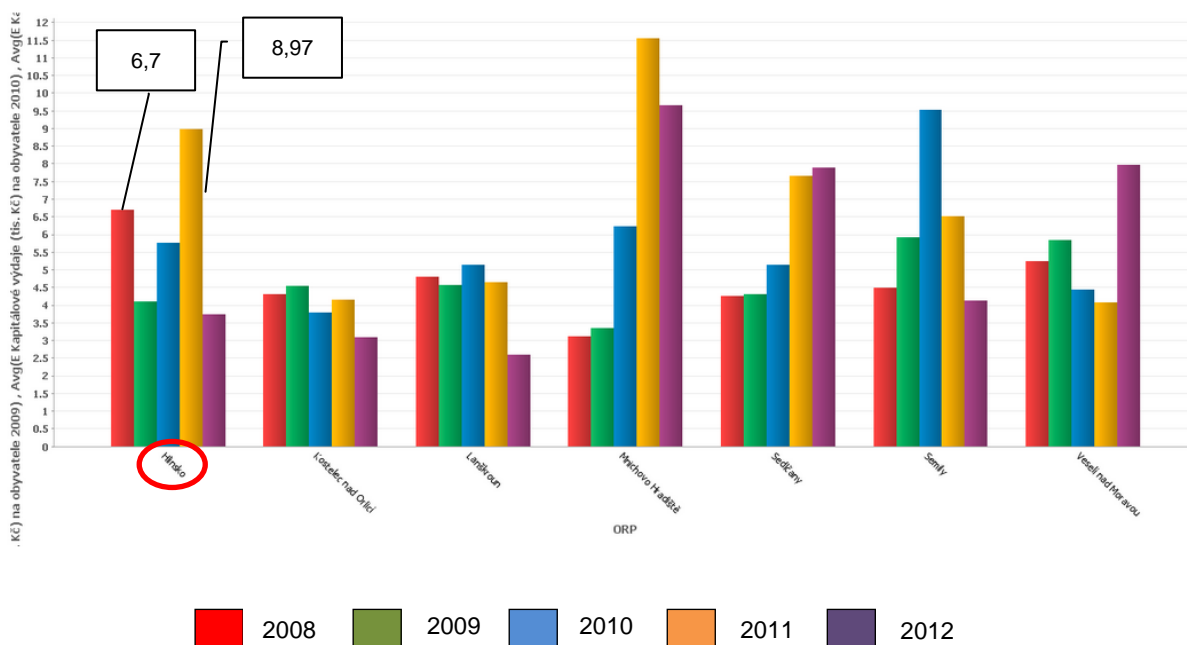
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se blíže podívat na **úroveň kapitálových výdajů na obyvatele**. Z hlediska porovnávání rozpočtového hospodaření v oblasti kapitálových, tj. investičních výdajů v přepočtu na jednoho obyvatele dosáhl SO ORP Hlinsko jedenkrát na první příčku (2008) a jedenkrát obsadil 2. místo (2011). V ostatních letech se řadil k průměru skupiny. To potvrzuje i výše průměru za sledované období 2008-2012, která je 5,85 tis. Kč/obyv./rok. Pro úplnost je třeba

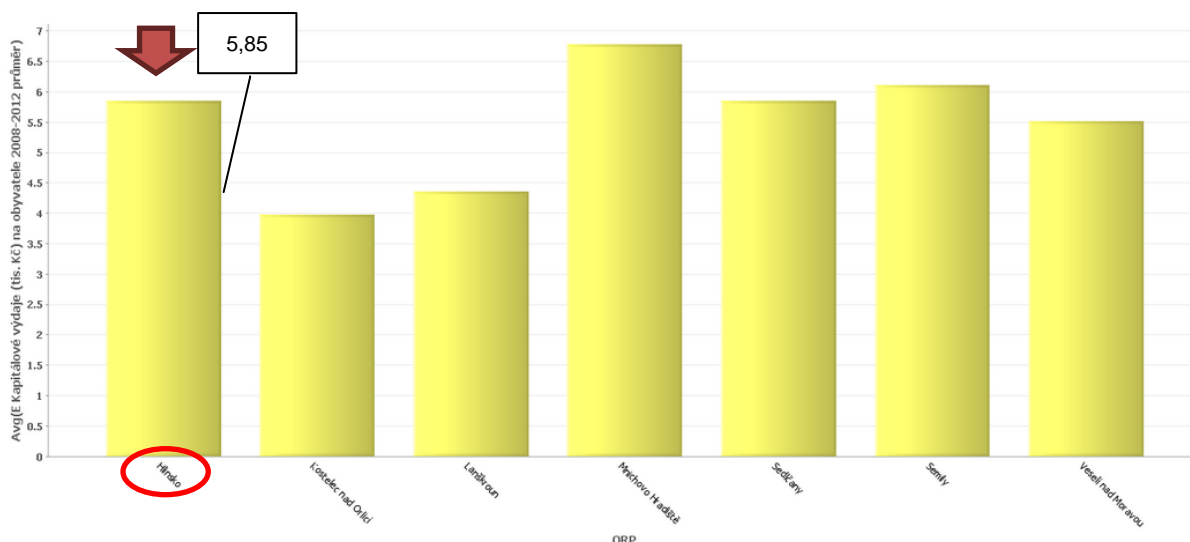
Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

dodat, že úroveň kapitálových výdajů je v jednotlivých letech poměrně odlišná. Viz obrázek 1.

Obrázek 1: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 22) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

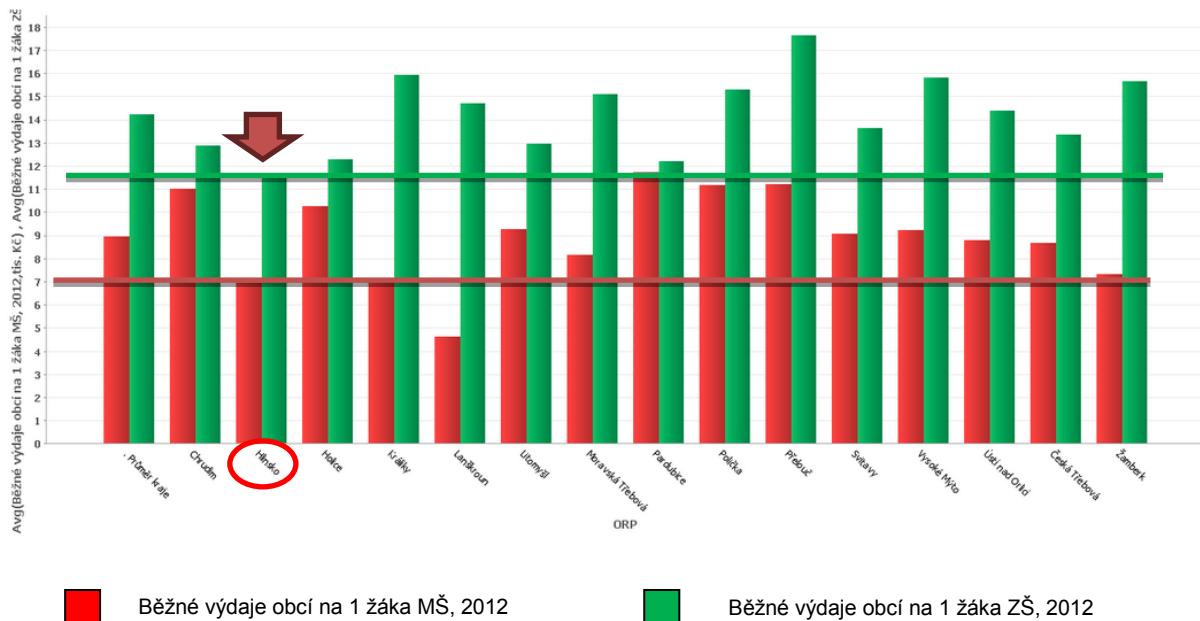
Obrázek 2: Průměrné Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 22) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání je vhodné se zaměřit na srovnání **běžných výdajů na žáky základních a mateřských škol**. Úroveň běžných výdajů na žáky základních, resp. mateřských škol byla za SO ORP Hlinsko nejnižší, resp. 2. nejnižší v kraji. To lze doložit jejich hodnotami: běžné výdaje na žáka ZŠ 11,55 tis. Kč/žáka, běžné výdaje na 1 žáka MŠ 6,96 tis. Kč/žáka. Viz obrázek 3, kde červená linie značí dosaženou úroveň běžných výdajů na žáky MŠ SO ORP Hlinsko a zelená linie pak úroveň běžných výdajů na žáky ZŠ.

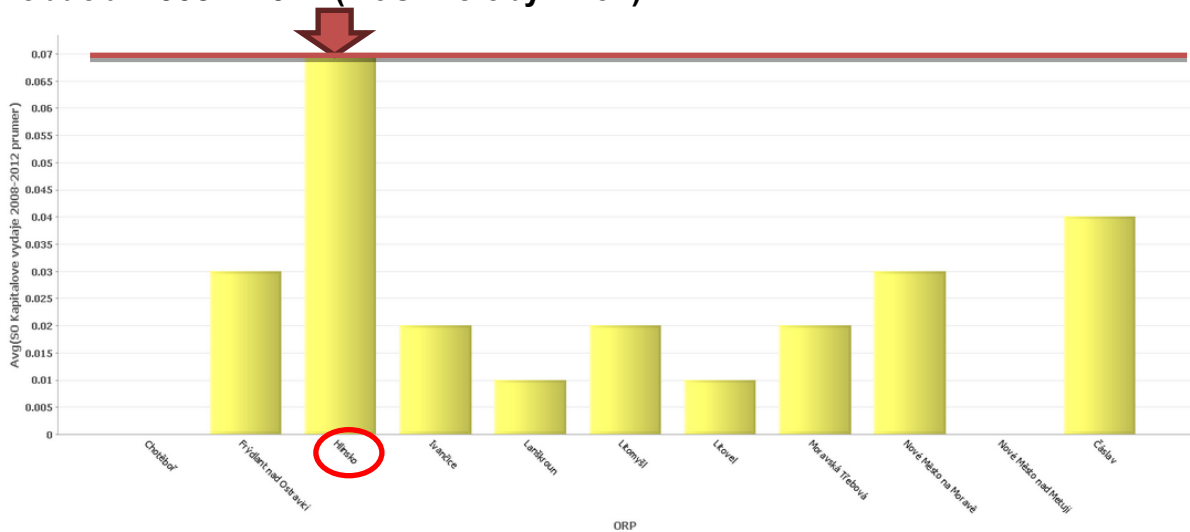
Obrázek 3: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Pardubického kraje) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

4. Sociální služby

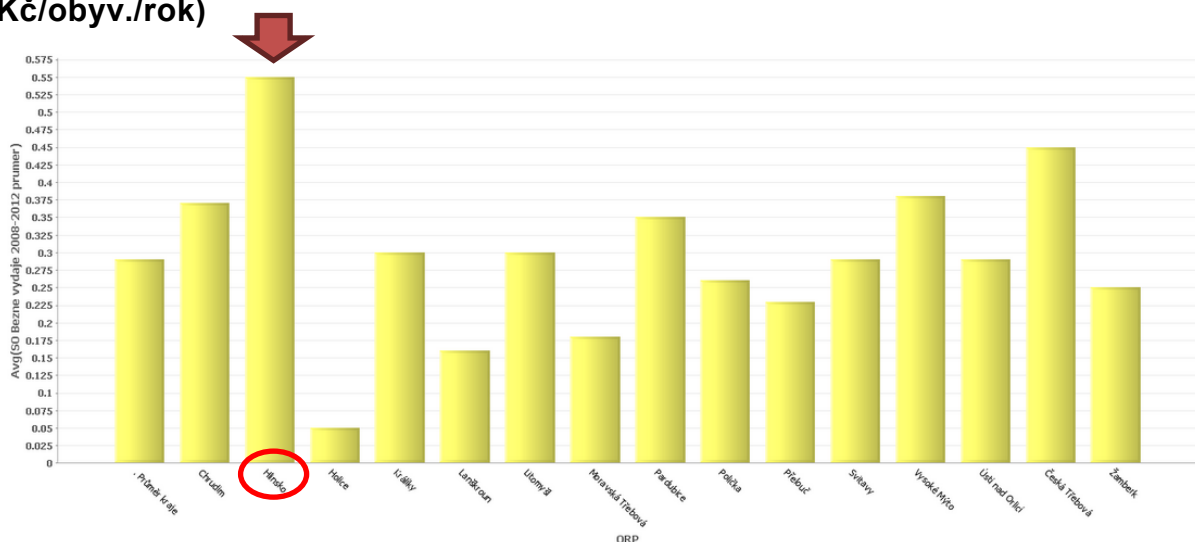
V oblasti sociálních služeb zaujme v případě SO ORP Hlinsko srovnání **kapitálových výdajů na obyvatele, které byly sledovány v letech 2008-2012**. SO ORP Hlinsko dosáhlo absolutně nejvyšší průměrné hodnoty mezi správními obvody (dle kritéria velikosti jádrové obce), a to hodnoty 0,07 tis. Kč/obyv./rok. Svou pozici ve skupině získalo především díky vysoké úrovni ukazatele v roce 2008 (0,24 tis. Kč/obyv.), jelikož od té doby byl u hlinského obvodu patrný výrazně sestupný trend až na nulovou hodnotu v roce 2011 (i 2012).

Obrázek 4: Průměrné kapitálové výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9,5 – 10,5 tis. obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Za zmínku rovněž stojí i skutečnost, že v oblasti běžných výdajů SO ORP Hlinsko naprosto dominuje mezi správními obvody Pardubického kraje. V této skupině SO si po celé sledované období držel hlinský obvod prvenství, což dokazuje i průměr o hodnotě 0,55 tis. Kč/obyv./rok. Obdobná situace nastává i při aplikaci kritéria počtu obcí v SO 22 či počtu obyvatel v SO 20.500 - 22.000 tisíc. I zde obhájil SO ORP Hlinsko první příčku. Viz obrázek 5.

Obrázek 5: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Pardubického kraje) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP HLINSKO	
základní charakteristika	<p>v Pardubickém kraji správní obvod ORP Hlinsko:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozlohou i počtem obyvatel patří mezi 5 nejmenších obvodů
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> SO má velmi proměnlivou úroveň kapitálových výdajů na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> v rámci benchmarkingu má hlinský obvod 1 z nejnižších běžných výdajů na žáky MŠ a ZŠ
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> zatímco na počátku sledovaného období vykazoval SO ORP Hlinsko vysoké hodnoty kapitálových výdajů na sociální služby na obyvatele, v letech 2011-2012 již byly hodnoty tohoto ukazatele nulové v rámci kraje obhájil hlinský obvod každoročně prvenství z hlediska běžných výdajů na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad